

A Médiatanács 1002/2013. (VI.12.) számú határozatának kivonata

A tényállás:

A Médiatanács hivatalból vizsgálta a Magyar Televízió Zrt. M1 csatornáján 2013. február 25-én 20:17:45-től sugárzott „*Drága besúgott barátaim*” című műsorszámot. A médiaszolgáltató az Mttv. 9. § (4) bekezdése szerinti III. kategóriába sorolta a filmalkotást, azaz tizenkét éven aluliak számára nem ajánlott műsorszámnak minősítette.

A műsorszám tartalma:

Czettl Andor elhatározza, hogy a Történeti Levéltárból kikéri a róla 1968 és 1989 között készült titkosszolgálati feljegyzéseket. Az iratokat olvasva szembesülnie kell a ténnyel: egyik legjobb barátja (Pásztor János) folyamatosan írt róla jelentéseket. Andor magyarázatot várna, János viszont elhatárolódik, szinte megkönnyebbül a leleplezés után. Nem hajlandó bocsánatot kérni, sem vállalni az ebből fakadó kellemetlenségeket. Miközben Andor dühében egy leleplező újságcikk megírásán dolgozik, Jánosnak orvosa gyors lefolyású rákot diagnosztizál. A korábban is alkoholproblémákkal küzdő férfi még többet kezd inni, önsajnálatba burkolózik. A cikk megjelenése után János fenyegető telefonhívást és interjú felkérést is kap. A riportra igent mond, válaszaiban felmenti magát a múltban vállalt cselekedetei alól, szerinte épp eleget szenvedett már emiatt. A közszereplést követően kórházba fekszik kezelésre. Végleg lemond életéről, amikor váratlanul leveti magát betegszobájának erkélyéről. Andor a sokkoló hírt követően lassan megbékél, a film végén egy szimbolikus jelenettel (közös ivás Jánossal) a sérelmek is megbocsátásra találnak.

Kifogásolt tartalmak:

20:34:47–20:35:57

János a gyerekeivel vásárol. Miközben a férfi a rövid italok között válogat („*Ez a világ legjobb tequilája!*”), lánya visszateszi a polcra a bevásárlókocsiba tett üvegeket. Zoli végül mégis becsempész Jánosnak egy italt, miközben kioktatja („*A faszt nézed a szavatossági időt mindenem!*”), majd zsebre tesz egy terméket a boltból. János észleli a lopást, számon kéri a fiát, aki erre flegmán válaszol („*A magad dolgával törődj, öreg!*”). János vállrándítással fogadja a helyzetet („*ha elkapnak, kinn a kocsiban megvárunk*”).

20:36:22–20:36:30

János a boltban felbontja a tequilát, majd nagyot kortyol az üvegből. Zoli falaz neki a húga előtt.

21:01:20–21:02:26

János hazaérve meghallgatja a hangpostáját, ahol egy fenyegető üzenet várja. „*Ide figyelj te rohadt előgerinchúros féreg, te! A magad fajta takonygerincségek miatt halt meg az apám! A te fajtád ölte meg az apám is, te fostalicska! Lehet, hogy pont miattad lett öngyilkos. Vigyen el a rák minél gyorsabban, aztán égessenek el egészben, mint egy veszélyes hulladékot! Nagyon remélem, hogy te is szarul érzed magad! Te kis lószar! {...} Fogunk még találkozni kicsi barátom, ezt ígérem, hogy fogunk! És ezzel még nagyon sokan így vagyunk. Számodra mostantól nem biztonságos terület az utca. De jobb, ha figyeled a szemközti ablakokat is. Meg leszek lepve, ha egy hónap múlva nem leszel eltaposva, te bélféreg! Tudjuk a címedet, tudjuk azt is, mikor jársz szarni! {...} Ha meglátunk szabadon kószálni, a végbeledet a szádon keresztül húzzuk ki!*”

21:04:15–21:05:51

János a kocsmába megy, ahol egy ismerőse beszámol neki a legutóbbi összetűzéséről. Tanácsot kér Jánostól, mihez kezdjen, mert két nőt is teherbe ejtett a közelmúltban. A férfi igazából csak az egyik nő lakására vágyna, ezért fontolgtatná a házasságot. Elhangzanak az alábbi trágárságok: „*kurva anyáddal szórakozz*”, „*bebasztam egyet*”, „*mi a faszt csináljak*”, „*azt a hülye faszt meg megfogom, és kiverem belőle a szart*”....

21:24:09–21:24:13

Andort a wc-ben szólítja le János régi tartótisztje. A férfi ingerült lesz: „*Ha tovább bámulod a pöcsömet, nem tudok tovább hugyozni!*”

21:28:21–21:30:29

János a kórházban a mosdóhoz sétál, fertőtleníti a szemét, majd a tükörből látható, ahogy kiveszi a protézisét. Egy fiolába helyezi a műszemet, nyugodt léptekkel kísétál szobája erkélyére, majd a korlátra ül és váratlanul leveti magát a mélybe. Hallani, ahogy az úttestre esik, egy autó hatalmasat fékez.

21:32:10–21:34:57

Andor a hullaházba kíséri János volt feleségét. A letakart holttest végig látható, miközben a temetkezés feltételeit sorolja egy férfi. Az asszony megtörten áll a folyosón, Andor támogatja, közben az ápoló nekiáll János öltöztetésének.

21:37:32–21:45:05

A temetés után Andor a kocsmába megy. Öt-öt feles látható az asztalon, melyet szimbolikusan Jánossal fogyaszt el (az asztal közepére kiteszi a férfi üvegszemét tartalmazó fiolát). Valójában az egyik ismeretlen vendég ül Andorral szemben. Miután kiürültek a poharak, a férfi az italtól szédülten, botladozva feláll az asztaltól, majd elteker kerékpárjával. Másnap János sírja mellett ébred fel. Visszaül a kerékpárra és jókedvűen teker tovább.

A Médiatanács döntése:

A Médiatanács megállapította, hogy a médiaszolgáltató M1 csatornáján 2013. február 25-én 20 óra 17 perctől sugárzott „*Drága besúgott barátaim*” című műsorszámmal megsértette a műsorszámok korhatár-kategóriába sorolására vonatkozó és a IV. korhatári kategóriába sorolt műsorszámok közzétételének időpontját meghatározó törvényi rendelkezéseket, amely miatt a médiaszolgáltatót 300.000 forint bírság megfizetésére kötelezte. A Médiatanács megállapította továbbá, hogy a médiaszolgáltató ugyanezen műsorszám előzeteseinek 2013. február 22-én, 23-án, 24-én és 25-én - összesen 23 alkalommal - történt sugárzásával megsértette a műsorelőzetesek közzétételére vonatkozó törvényi rendelkezést, amely miatt a médiaszolgáltatót 575.000 forint bírság megfizetésére kötelezte.

A Médiatanács döntésének indokai:

A műsorszám az alábbi tartalmak miatt magasabb, IV. korhatári kategóriába sorolandó.

A médiaszolgáltató a filmet a Kommunizmus Áldozatainak Emléknepja alkalmából mutatta be, aminek kapcsán több hasonló tematikájú műsorszámmal is készült. Jelen alkotás a rendszerváltás előtti élet napjainkban tetten érhető, társas kapcsolatokat érintő hatásaival foglalkozik. A film a dráma eszközeivel illusztrálja a besúgó és besúgott lét érzelmi vonatkozásait, mellyel inkább azokat az embereket kívánja megszólítani, akik maguk is részesei voltak az akkori politikai eseményeknek, illetve vannak emlékeik erről az időről.

A fentiek miatt a műsorszám a védendő korosztály számára kevésbé érhető. A filmnek nem célja a történelmi tények tisztázása, alapvetőnek vesz bizonyos háttértudást (például mit jelentett tartótisztnek lenni), illetve a témaválasztásnak megfelelően nyomasztó, feszült hangulat uralja a filmet, melynek központjában a két barát jellemrajza, sorsábrázolása áll.

János karaktere problematikus. Az elvált férfi a mai kamaszokra jellemző életvitelt folytat, mértéktelenül iszik, éjszakai életet él, idegen nők ágyában ébred. Ellenséges, közönyös, nem fogad el segítséget, megcsömörlött az élettől. Képtelen felelősséget vállalni, ami nemcsak az Andorral való kapcsolatában mutatkozik meg, hanem a gyermekeivel való viszonyában is: a családi bevásárlást bemutató jelenetben János alkoholbetegségét lánya „*rutinnal*” kezeli, egymás után veszi ki apja kezéből az üvegeket, végül fia mégis kiségti, hogy szeszhez juthasson. Az apai gondoskodás hiánya a fiú viselkedésében is megmutatkozik: Zoli lop a boltból, flegmán, lekezelően beszél Jánossal („*A magad dolgával törődj, öreg!*”, „*Mi a faszt nézed a szavatosság*”

időt?"). A jelenet nagyfokú realitástartalma miatt a látottak frusztrációt válthatnak ki a védendő korosztály tagjaiból.

Aggályos az öngyilkosság direkt bemutatása (látható, ahogy János leveti magát az erkélyről, illetve a tettet megelőző hosszas készülődés). A rákkal diagnosztizált férfi nem tud megküzdeni a halálos betegség és barátja elvesztésének tényével. Elmenekül a problémák elől, a családját is kétségek között hagyja. Az önként vállalt halál direkt bemutatása, János eltökéltsége, a kettős értékrendet tükröző karaktere rendkívül problematikus tartalomnak minősül a 12-16 éves korosztály szempontjából.

A műsorszámban számos esetben hangzanak el obszcén kifejezések („bassza meg”, „fostaliczka”, „kurva anyád”, „bebaszám”, „fasz”, „pöcs” stb.), melyek meghaladják a még elfogadható mértéket, illetve a kontextus sem teszi indokolttá a trágár szavak halmozott bemutatását. Egy kiemelt jelenetben Jánosnak hagynak egy fenyegető hangüzenetet, a felvétel alatt folyamatosan hallhatók válogatott káromkodások.

A műsorszám végén Andor egy elvont, szimbolikus jelenetben megbocsájt barátjának. A kocsmában János emlékére megiszik öt felest, illuminált állapotban elteker kerékpárjával, majd másnap a temetőben tér magához, János sírja mellett fekvé. A kiemelt rész az alkoholt, mint problémamegoldó eszközt ábrázolja (a temetés utáni feszültséggel teli helyzetben), ami a védendő korosztály számára szintén kerülendő.

A Médiatanács a műsorszám korhatári kategóriába sorolása kapcsán határozatában hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.250/2006/6. 2.Kf.27.065/2004/3. és 2.Kf.27.074/2004/03. számú, a Fővárosi Bíróság 3.K.33902/2005/7. számú ítéletére.

A Médiatanács megállapította, hogy a műsorszámokban megjelenő témák, valamint azok feldolgozási módja nem felelt meg a III. korhatár-kategória szempontjainak. A műsorszám tartalma károsan befolyásolhatta a 12-16 éves korosztály személyiségfejlődését. Ezért a műsorszámot az Mttv. 9. § (5) bekezdése szerinti IV. korhatári kategóriába kellett volna sorolni, azaz a médiaszolgáltató megsértette az Mttv. 9. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezést. Tekintettel arra, hogy a Médiaszolgáltató a műsorszámot 20 óra 17 perces kezdettel tette közzé, megsértette az Mttv. 10. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezést is. A médiaszolgáltató megsértette továbbá az Mttv. 10. § (1) bekezdés f) pontját is, mivel a műsorszám előzeteseit 2013. február 22-én, 23-án, 24-én és 25-én – összesen 23 alkalommal – 21 óra előtt tette közzé.

A Médiatanács a törvénysértések súlyának értékelése körében figyelembe vette, hogy a gyermekek és kiskorúak az Alaptörvényből és az Mttv.-ből is levezethetően kiemelt védelemben részesülnek, ezért az Mttv. 9. § (5) bekezdés és a 10. § (1) bekezdés c) és f) pontjainak megsértését súlyos jogsértésnek értékelte. Az Mttv. 187. § (2) bekezdésében rögzített mérlegelési szempontok közül a jogsértés súlyán túl egyéb szempontok a jelen jogsértés kapcsán nem voltak értékelhetők. A Médiatanács megállapította, hogy az Mttv. 187. § (4) bekezdése szerinti ismételtség az Mttv. 9. § (5) bekezdésének, a 10. § (1) bekezdés c) és f) pontjának megsértése tekintetében is fennáll, ezért a bírság alkalmazása mellett döntött, mivel a kérdéses jogsértés vonatkozásában e közjogi eszközt ítélte a legalkalmasabbnak arra, hogy a médiaszolgáltatót visszatartsa a jövőbeni jogsértések elkövetésétől.